

dengang i et maaffee større Omraade end nu, thi det er netop Særkjendend for Frihedens Udvikling, at Naadens og Beslagelsheds Veie ere færre, men at den personlige Rets Udvikling er større, og ville vi altsaa følge den hele Bane, vi have betraadt, ville vi følge den Veie, siger jeg, som ligger for os, saa ere vi nødtie til at rette paa den gamle Lovgivning, saaledes at vi oversatte de Bud, som staae indskrevne i den, saa at Klagen til de styrende, til de ledende, til de naabeubdelende Zyrigheder bliver mere overført til den personlige Rets Fordringer, som efter visse bestemte Regler skal fyldesgjøres eller udøves. Deri bestaaer dette Lovforslags Hovedtræk, at det søger paa en bestemt Naade at sætte i lovlig Form den Anvisning, som hidtil under Naadesregimentet, under det faderlige Regimente, var givet til at søge Faderens Hjælp, Naadens Beskyttelse; naar dengang den tilstødsatte Fattige vandrede ind til Kongens Hal paa sin Fod og klagede, saa klagede han til en personlig absolut Herre, og naar han sendte ham tilbage til Sogneforstanderskabet og sagde: I give ham øieblikkelig den bedste Bolig, der findes i Sognet, saa fik han øieblikkelig den bedste Bolig. Den Klageaade og den Udøvelsesaade er forsvunden; jeg klager ikke over at den er forsvunden, men naar den er forsvunden, saa maa der sættes noget Andet istedetfor, som kan bøde derpaa, hvis ikke netop den Klasse, som meest trængte til at stole paa den allerhøieste Magt, skulde føle Savnet af denne allerhøieste Myndighed og føle sig nedtrykt af Corporationer, som ere traadte imellem og have berøvet den dette Skjul og denne Skygge. Det er det, som dette Lovforslag gaaer ud paa, det gaaer ud paa at erstatte den menige Mand Savnet af det absolute Herredømmes, af det personlige Herredømmes Beskyttelse. Man lægge vel Mærke til, at den sidste Paragraph i Lovforslaget er den vigtigste; et Medlem søgte igaar igiennem en Række af Exempler at oplyse, at det var et nyt Princip i Udøvelsen, at noget Lignende aldrig var skeet før, men jeg svarer det ærede Medlem, at han skal ikke i den Deel af vor Historie, som jeg har gjenlemlevet, vandre eet Skridt frem, uden at han skal møde lignende Exempler, og især naar

han vandrer den Tid igiennem, som var en Trængselstid her i Landet. Saa skal han see store Bolliger opførte for at skaffe billigt Huusly, ikke frit Huusly til Trængende, men billigt Huusly til dem, som ikke for de Midler, de havde, selv kunde skaffe sig Huusly, og det er skeet paa Statens Bekostning; han skal gaae hele Lister igiennem af store Summer, udgivne for at supplere den Huusleiehjælp, som Staten giver dem, han skal finde hele Rækker stillede op udenfor Bagerne for at faae Brød paa en Seddel, og det ikke af fattige Trængende, men af velhavende Familier; han skal finde just Brænde uddeelt for billigere Priser, end Staten kjøbte det for; han skal finde, at de Folk, som skulde leve af deres Frembringelser og bringe dem til Torvs, maatte sælge dem til visse bestemte Priser — alt dette skal det ærede Medlem finde. Jeg aner meget godt det Svar, man vil give mig derpaa: det er Undtagelsestider, og her skrive vi en Regel i almindelige Tider. Nei, vi skrive en Regel i en Undtagelsestid, og jeg skal have den Gre at sige Forsamlingen, hvori Undtagelsen bestaaer; vi have i forrige Forsamling givet en Lov om Afløsning af Pliktarbeide for Huusmand, og vi have ikke dermed meent at skrive en Lov, som ikke skulde sætte en stor Deel af den arbejdende Klasse her i Landet istand til at kunne accordere deres Kræfter bort med Frihed, men at de dog tiltrods for denne Lov skulde vedblive at være indtvungen under dette Arbeidsaag, for at faae en vis bestemt nødvendig Brugsartikel, nemlig Huus over Hovedet; det have vi ikke villet gjøre, thi det var at drive Spot med denne Folkeklasse, om det havde været vor Mening, men det gjøre vi, hvis vi ikke give Regjeringen en meget stor Myndighed i denne Retning, som dette Lovforslag giver i dette Øieblik. Det er ikke fra een Egn, og det er ikke fra ti Egne, men det er fra mangfoldige Egne, at man har spurgt mig: hvad skulde vi Huusmand gjøre for at blive af med vort Pliktarbeide, thi naar vi forsøge derpaa, saa blive vi satte ud af vore Huse? Jeg har svaret dem tilbage: I maae finde Eder i denne haarde Betingelse, i Eders Pliktarbeide, indtil den Tid kommer, hvor I kunne faae Huusly og Tag over Hovedet, uden